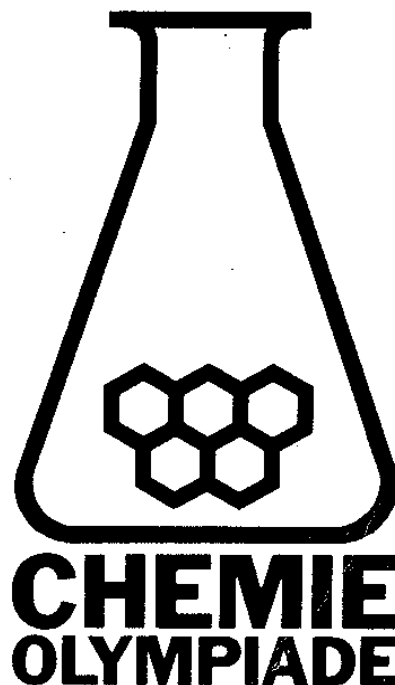

NATIONALE CHEMIE OLYMPIADE

Voorronde 2, 2002

Opgaven

woensdag 17 april

- Deze voorronde bestaat uit 22 vragen verdeeld over 5 opgaven
- De maximum score voor dit werk bedraagt 100 punten
- De voorronde duurt maximaal 3 klokuren
- Benodigde hulpmiddelen: rekenapparaat
- Bij elke opgave is het aantal punten vermeld dat juiste antwoorden op de vragen oplevert
- Bij deze voorronde mag Binas niet gebruikt worden
- Benodigde gegevens en periodiek systeem gaat hierbij

Gegevens

algemene gasconstante R	$8,3145 \text{ J mol}^{-1} \text{ K}^{-1}$
constante van Faraday F	$9,64853 \cdot 10^4 \text{ C mol}^{-1}$
elementair lading e	$1,6021765 \cdot 10^{-19} \text{ C}$
constante van Avogadro N_A	$6,02214 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1}$
enkele standaardelektrodepotentialen V°	$\text{Zn(OH)}_4^{2-}/\text{Zn, OH}^-: -1,22$ $\text{Zn}^{2+}/\text{Zn}: -0,76$
baseconstante	$K_b(\text{NH}_3) = 1,8 \cdot 10^{-5}$
eerste orde snelheidsvergelijking; vergelijking voor radioactief verval	$\ln \frac{[A]_0}{[A]_t} = kt$; $\ln \frac{N_0}{N_t} = kt$
formules voor de gibbsenergie G	$\Delta G^\circ(T) = -RT \ln K = -nF\Delta V^\circ = \text{lading} \times \text{potentiaal (bij elektrische energie)}$

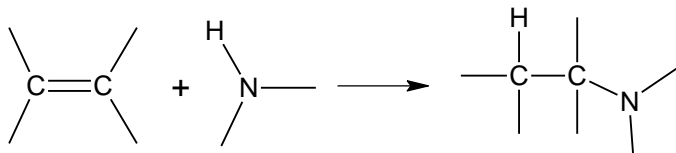

Opgave 1 Een boompje opzetten

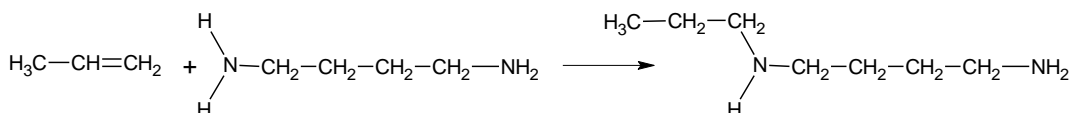
(20 punten)

Verbindingen waarvan de moleculen een $\begin{array}{c} \diagup \\ \text{C}=\text{C} \\ \diagdown \end{array}$ groep bevatten, kunnen onder invloed van een geschikte katalysator reageren met verbindingen waarvan de moleculen een $\text{H}-\text{N}\begin{array}{l} \diagup \\ \diagdown \end{array}$ groep bevatten.

Daarbij treedt de volgende additie op:

Zo reageert propene (C_3H_6) met 1,4-butaandiamine ($\text{H}_2\text{N}-\text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{NH}_2$) onder vorming van additieproducten met de formule $\text{C}_7\text{H}_{18}\text{N}_2$. Eén van de reacties die optreedt, is de volgende:

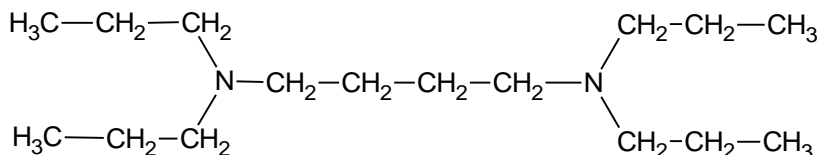

Op grond van bovenstaande gegevens mag verwacht worden dat bij het reageren van propene met 1,4-butaandiamine nog een ander additieproduct met de formule $\text{C}_7\text{H}_{18}\text{N}_2$ gevormd wordt.

- 1 Geef de structuurformule van dat andere additieproduct.

3

Bij het toevoegen van propene aan 1,4-butaandiamine kan in het reactiemengsel ook een verbinding gevormd worden met de volgende structuurformule:

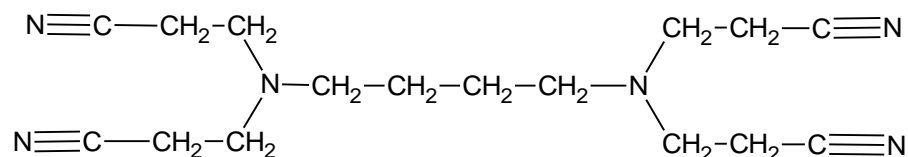

Men kan het ontstaan van deze verbinding verklaren met behulp van voorgaande gegevens.

- 2 Leg aan de hand van voorgaande gegevens uit hoe het ontstaan van deze verbinding in het reactiemengsel verklaard moet worden. Betrek in de uitleg de structuurformule van 1,4-butaandiamine.

3

Acrylonitril ($\text{H}_2\text{C}=\text{CH}-\text{C}\equiv\text{N}$) reageert met 1,4-butaandiamine op dezelfde manier als propene dat doet. Bij gebruik van een overmaat acrylonitril ontstaat onder bepaalde omstandigheden vrijwel uitsluitend een verbinding met de volgende structuurformule:

Deze verbinding kan met waterstof reageren. Daarbij treedt additie op. Als deze additie volledig verlopen is, ontstaat een verbinding met de volgende structuurformule:

- 6 Bereken hieruit de K_v van de verdeling van azijnzuur over water en tetra. 4
Op soortgelijke wijze kan men ook de K_v van de verdeling van butaanzuur over water en tetra bepalen.
- 7 Beredeneer of die K_v bij butaanzuur groter of kleiner zal zijn dan bij azijnzuur. 4
Dit principe kan men ook gebruiken om geleidelijk steeds meer azijnzuur uit een oplossing van azijnzuur in tetra te extraheren. Dit doet men als volgt. Bij een oplossing van azijnzuur in tetra wordt 1,0 liter water gevoegd. Het geheel wordt geschud, zodat de azijnzuur zich gaat verdelen over water en tetralaag. Na evenwichtinstelling verwijdert men voorzichtig de waterlaag. Bij de overblijvende tetralaag wordt opnieuw een verse portie water gevoegd, het geheel weer geschud enzovoort, enzovoort.
- 8 Bereken hoeveel porties van 1,0 liter water men achtereenvolgens in contact moet brengen met 1,0 liter tetra, waar 6,0 gram azijnzuur in zit opgelost, om het azijnzuurgehalte in de tetralaag terug te brengen tot minder dan 0,10 mg per liter. 6
In werkelijkheid is het evenwichtsproces bij het verdelen van azijnzuur over water en tetra ingewikkelder.
In de tetralaag komt azijnzuur namelijk voor in de vorm van ‘dimeer’deeltjes met formule $(\text{CH}_3\text{COOH})_2$ en in de waterlaag als enkelvoudige deeltjes CH_3COOH .
- 9 Geef de vergelijking van dit evenwichtsproces. 2
- 10 Voor dit evenwichtsproces kun je ook een -andere- evenwichtsconstante K'_v definiëren: geef de formule voor die K'_v . 2
- 11 Bereken de waarde van K'_v , die uit de titratie van het monster uit de waterlaag volgt (zie de meetgegevens boven vraag 6 4

■ Opgave 3 Deze buffer staat! (26 punten)

- Je hebt een bufferoplossing nodig met een pH van 8,50 ($T = 298 \text{ K}$). Aanwezig is 5,00 g salmiak (ammoniumchloride), demiwater, 0,10 M zoutzuur en 0,10 M natronloog en wat glaswerk (buret, maatkolf, pipet, bekersglas, trechter e.d.). $K_b(\text{NH}_3) = 1,8 \cdot 10^{-5}$
- 12 Leg uit dat je met deze middelen zo'n bufferoplossing kunt maken. 5
- 13 Bereken hoeveel mL van een of meer vloeistoffen je moet toevoegen aan 5,00 g salmiak om 1,00 L bufferoplossing te maken met een pH van 8,50. 8
- 14 Bereken de pH-verandering als je aan 100 mL van deze bufferoplossing 10,0 mL 0,10 M zoutzuur toevoegt. 6
- 15 Bereken ook de pH-verandering als je aan 100 mL van deze bufferoplossing 10,0 mL 0,10 M natronloog toevoegt. 4
- 16 Leg uit waarom de pH-verandering bij de ene toevoeging kleiner is (grotere buffercapaciteit) dan bij de andere. 3

■ Opgave 4 De Engelse staaf (13 punten)

- Een Engelse batterij (gewone staafbatterij) werkt op basis van de volgende omzettingen.
- zink treedt op als reductor
  - mangaan(IV)oxide reageert tot mangaan(III)oxidehydroxide, $\text{MnO}(\text{OH})$. Het elektrolyt is ammoniumchloride (salmiak)
- 17 Geef de halfreacties van beide redoxkoppels en leid uit deze halfreacties de reactievergelijking af van de totale redoxreactie in deze batterij. 4
- Onder standaardomstandigheden levert zo'n batterij een bronspanning van 1,26 V
- 18 Hoe groot is de standaardpotentiaal van het mangaanredoxkoppel? 2
- Het vermogen van een batterij geeft men aan in ampèreuur, A h.

- 19 Hoeveel A h levert deze batterij per g bruinsteen, MnO_2 ? 4
- De gibbsenergie G is een maat voor de werkzame energie (energie die arbeid levert). Bij de gegevens vind je dat de verandering van de gibbsenergie bij een reactie onder standaardomstandigheden $\Delta_r G^\circ$ evenredig is met de evenwichtsconstante K . Voor een galvanische element geldt dat de werkzame energie $\Delta_r G^\circ$ gelijk is aan de elektrische arbeid (lading $\times$ potentiaal). Hierin is ΔV° de bronspanning onder standaardomstandigheden.
- 20 Bereken $\Delta_r G^\circ$ en K voor deze reactie bij 298 K. 3

■ Opgave 5 Tikken tellen (19 punten)

Bij het bestralen van jodethaan met neutronen wordt de C–I-binding verbroken. Hierbij ontstaat onder meer $^{128}\text{I}_2$. Dit radioactieve jood wordt geëxtraheerd met $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$ -oplossing in water.

- 21 Geef de reactievergelijking van de vorming van radioactief jood door bestraling van jodethaan met neutronen en de reactievergelijking van de reactie die optreedt tijdens de extractie van jood met thiosulfaatoplossing. 6

De radioactiviteit van het extract wordt op verschillende tijdstippen gemeten met een teller. De meetresultaten staan in de tabel.

tijd t in minuten	17	29	50	60	76	105	123
aantal tikken N_t per min in de teller	6985	5111	2753	2117	1256	584	351

Radioactief verval heeft een eerste-ordeverloop (zie gegevens). Hierin is k de vervalconstante (snelheidsconstante van het radioactief vervalproces).

- 22 Bepaal grafisch: 13
- de vervalconstante k van ^{128}I .
  - N_0
  - de halveringstijd $t_{1/2}$ van ^{128}I .

Aanwijzing: zet $\ln N_t$ uit tegen de tijd.

NATIONALE CHEMIE OLYMPIADE

Antwoordmodel

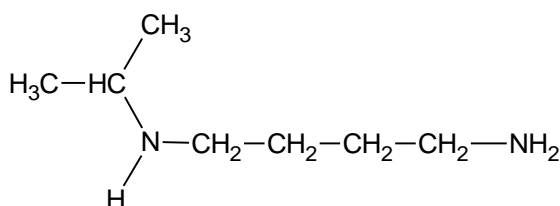
woensdag 17 april 2002

- Deze voorronde bestaat uit 22 vragen verdeeld over 5 opgaven
- De maximum score voor dit werk bedraagt 100 punten (geen bonuspunten)
- Bij elke opgave is het aantal punten vermeld dat juiste antwoorden op de vragen oplevert
- Bij de correctie van het werk moet bijgaand antwoordmodel worden gebruikt. Daarnaast gelden de algemene regels, zoals die bij de correctievoorschriften voor het CSE worden verstrekt.

■ Opgave 1 Een boompje opzetten

(20 punten)

- 1 maximaal 3 punten

(Toelichting: In propeen zijn de groepen aan beide kanten van de dubbele binding verschillend. Daardoor kunnen er twee producten ontstaan, afhankelijk van het koolstofatoom waaraan het N-atoom van de aminogroep zich bindt. Binding van het N-atoom aan C(1) leidt tot het product in de opgave, binding aan C(2) tot het bovenstaande product.)

- 2 maximaal 3 punten

- de vorming van de beschreven verbinding is te verklaren met een herhaling van de additiereactie zoals deze in de opgave is vermeld. 1
- elke N-H-binding van de aminogroep is in staat aan een propeenmolecuul te adderen. 1
- omdat er vier van dergelijke bindingen in 1,4-butaandiamine voorkomen, zijn er ook vier moleculen propeen in het reactieproduct te herkennen. 1

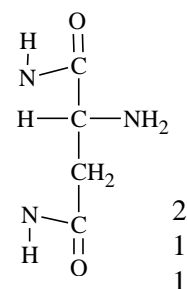
- 3 maximaal 6 punten

- per molecuul 1,4-butaandiamine worden vier acrylonitrilmoleculen gebonden 1
- die elk met twee H₂-moleculen in een verzadigde binding met aminogroepen worden omgezet (zie opgave). 1
- voor deze stap van twee (eindstandige) aminogroepen naar vier (eindstandige) aminogroepen zijn dus 2 × 4 = 8 waterstofmoleculen nodig. 1
- voor de verdubbeling van vier naar acht en van acht naar zestien aminogroepen zijn 8 + 16 = 24 acrylonitrilmoleculen nodig. 2
- ook hier zijn weer tweemaal zoveel waterstofmoleculen nodig voor de vorming van aminogroepen, in totaal dus 8 + 2 × 24 = 56 H₂-moleculen. 1

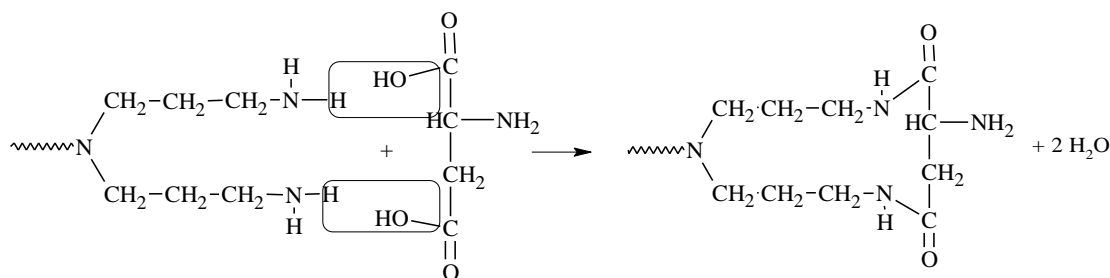
- 4 maximaal 4 punten

Er wordt hier water afgesplitst, dus is er sprake van een condensatiereactie tussen de aminogroepen van het polymeer en de zuurgroepen van asparaginezuur. Daarbij worden peptide- of amidebindingen gevormd, zodat de groep X kan worden voorgesteld zoals hiernaast is weergegeven.

- 2 peptidebindingen juist
- aminogroep juist
- rest structuur

Toelichting: De reactie verloopt zoals op hier is uitgeschreven in structuurformules (hierbij zijn de atomen die als water worden afgesplitst omkaderd).

□ 5 maximaal 4 punten

- indien butaandizuur wordt genomen om de holten af te sluiten, gaan er ook vrije aminogroepen verloren 1
- maar komen er geen nieuwe voor in de plaats. 1
- de oplosbaarheid in water zal door het verdwijnen van NH_2 -groepen minder worden en dat maakt de kleurstof in waterverf moeilijker toepasbaar. 2

■ Opgave 2 Schudden maar!

(22 punten)

□ 6 maximaal 4 punten

- 0,090 mmol OH^- , dus 0,090 mmol HAc per mL ofwel 0,090 mol HAc per liter. 1
- oorspronkelijk 6,0 g, dat is 0,10 mol HAc. Dus in tetra nog aanwezig 0,010 mol. 2
- $K_v = \frac{0,090}{0,010} = 9,0$. 1

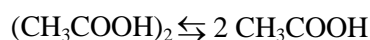
□ 7 maximaal 4 punten

- butaanzuur lost minder goed op in water (meer apolair) 2
- dus wordt de teller kleiner en dus ook de K_v . 2

□ 8 maximaal 6 punten

- steeds blijft 1/10 deel achter in de tetralaag. 1
- na n keer uitschudden is er dus nog $\left(\frac{1}{10}\right)^n \cdot 6,0$ g over. 2
- dit moet kleiner zijn dan 0,1 mg. 1
- ofwel $6 \cdot \left(\frac{1}{10}\right)^n < 10^{-4}$. Dit is zo vanaf n = 5. 2

□ 9 maximaal 2 punten

□ 10 maximaal 2 punten

$$K'_v = \frac{[\text{CH}_3\text{COOH}]^2}{[(\text{CH}_3\text{COOH})_2]}$$

□ 11 maximaal 4 punten

$$K'_v = \frac{(0,090)^2}{\frac{1}{2} \cdot 0,010} = \frac{81 \cdot 10^{-4}}{5,0 \cdot 10^{-3}} = 1,6$$

- factor $\frac{1}{2}$ 2
- invullen concentraties 1
- berekening 1

Opgave 3 Deze buffer staat!**(26 punten)**

□ 12 maximaal 5 punten

Deze bufferoplossing moet gemaakt worden van 5,00 g NH_4Cl

- een bufferoplossing moet een (zwak) zuur-basekoppel bevatten, hier dus $\text{NH}_4^+/\text{NH}_3$. 1
- een gedeelte van NH_4^+ moet omgezet worden in NH_3 met behulp van loog volgens $\text{NH}_4^+ + \text{OH}^- \rightarrow \text{NH}_3 + \text{H}_2\text{O}$. 2
- de pOH van een (goede) basische buffer ligt tussen $\text{pK}_b + 1$ en $\text{pK}_b - 1$, voor de ammoniabuffer dus tussen 3,75 en 5,75 (een pH tussen 8,25 en 10,25) en ligt dus in het gewenste gebied. 2

□ 13 maximaal 8 punten

$$K_b = \frac{[\text{NH}_4^+][\text{OH}^-]}{[\text{NH}_3]} \text{ ofwel } K_b = [\text{OH}^-] \cdot \frac{[\text{NH}_4^+]}{[\text{NH}_3]} \quad (\text{pOH} = \text{pK}_b + \log \frac{[\text{NH}_4^+]}{[\text{NH}_3]}) \quad 1$$

$$\text{pH} = 8,50; \text{pK}_w = 14,00 \Rightarrow \text{pOH} = 5,50; [\text{OH}^-] = 3,16 \cdot 10^{-6} \quad 1$$

$$\frac{[\text{NH}_4^+]}{[\text{NH}_3]} = \frac{1,8 \cdot 10^{-5}}{3,16 \cdot 10^{-6}} = 5,70 \quad 2$$

$$\frac{5,00 \text{ g } \text{NH}_4\text{Cl}}{53,49 \frac{\text{g}}{\text{mol}}} = 9,35 \cdot 10^{-2} \text{ mol} \quad 1$$

Aan NH_4^+ moet x mol base toegevoegd worden om NH_3 in oplossing te vormen.

$$\frac{9,35 \cdot 10^{-2} - x}{x} = 5,70 \Rightarrow 6,70 x = 9,35 \cdot 10^{-2} \Rightarrow x = 14,0 \text{ mmol OH}^- \quad 2$$

$$\text{Dus: aan } 5,00 \text{ g } \text{NH}_4\text{Cl} \text{ wordt } \frac{14,0 \text{ mmol}}{0,100 \frac{\text{mol}}{\text{L}}} = 1,4 \cdot 10^2 \text{ mL loog toegevoegd en verder tot 1 liter}$$

oplossing aangevuld met demiwater ($8,6 \cdot 10^2$ mL). 1

□ 14 maximaal 6 punten

$$100 \text{ mL bufferoplossing bevat } \frac{5,70}{6,70} \times 93,5 = 79,5 \text{ mmol } \text{NH}_4^+ \text{ en } 93,5 - 79,5 = 14 \text{ mmol } \text{NH}_3 \quad 2$$

$$10,0 \text{ mL } 0,100 \text{ M zoutzuur bevat } 1,00 \text{ mmol } \text{H}_3\text{O}^+ \quad 1$$

$$\text{De nieuwe pOH wordt } 4,75 + \log \frac{7,95 + 1,00}{1,40 - 1,00} = 4,75 + \log \frac{8,95}{0,40} = 6,10 \Rightarrow \Delta \text{pH} = -0,60 \quad 2$$

□ 15 maximaal 4 punten

$$10,0 \text{ mL } 0,100 \text{ M loog bevat } 1,00 \text{ mmol } \text{OH}^- \quad 1$$

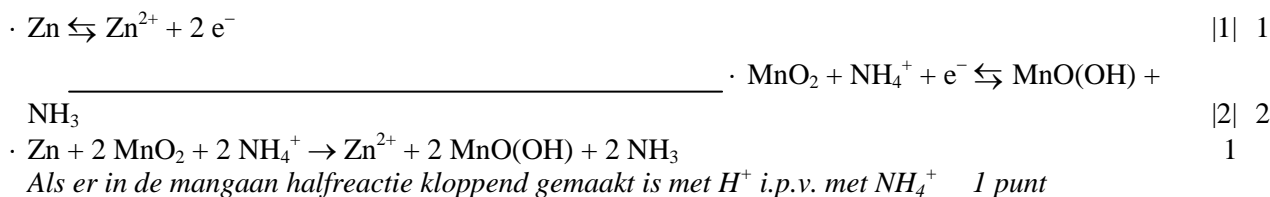
$$\text{de nieuwe pOH wordt } 4,75 + \log \frac{7,95 - 1,00}{1,40 + 1,00} = 4,75 + \log \frac{6,95}{2,40} = 5,21 \Rightarrow \Delta \text{pH} = 0,29 \quad 2$$

□ 16 maximaal 3 punten

Deze bufferoplossing heeft niet zijn maximale buffercapaciteit (een 1 : 1 buffer zou een pH van 9,25 hebben). Deze buffer heeft meer zure dan basische deeltjes, waardoor hij beter in staat is basische toevoegingen tegen te gaan, vandaar dat de pH-verandering bij toevoegen van loog kleiner is.

Opgave 4 De Engelse staaf**(13 punten)**

□ 17 | maximaal 4 punten

□ 18 maximaal 2 punten

· $\Delta V^\circ = 1,26 \text{ V}; V_{\text{Zn}^{2+}/\text{Zn}}^\circ = -0,76 \text{ V}$ 1

· $V_{\text{MnO}_2/\text{MnO}(\text{OH})}^\circ = 0,50 \text{ V}$ 1

□ 19 maximaal 4 punten

· $\frac{1,00 \text{ g MnO}_2}{86,94 \frac{\text{g}}{\text{mol}}} \hat{=} 0,01150 \text{ mol e}^-$ 1

· $1 \text{ mol e}^- \hat{=} 1,6021765 \cdot 10^{-19} \cdot 6,02214 \cdot 10^{23} \text{ C} = 1 \text{ F} = 9,64853 \cdot 10^4 \text{ A s}$ 1

· $0,01150 \text{ mol e}^- \hat{=} 0,0115 \cdot 9,64853 \cdot 10^4 \text{ As} \hat{=} \frac{1110 \text{ As}}{3600 \frac{\text{s}}{\text{uur}}} = 0,308 \text{ A h}$ 2

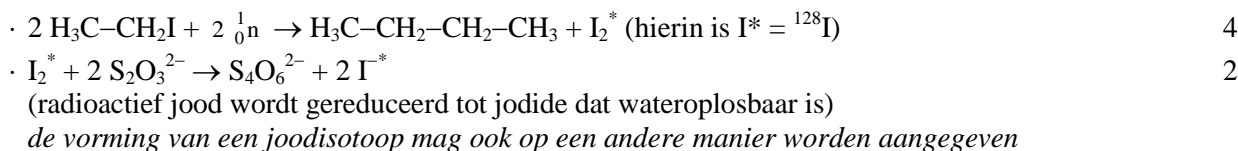
□ 20 maximaal 3 punten

· $\Delta G^\circ = -n \cdot F \Delta V^\circ \Rightarrow \Delta G^\circ = -2 \cdot 9,648 \cdot 10^4 \cdot 1,26 = -243,1 \text{ kJ mol}^{-1}$ 1

· $K = e^{-\Delta G^\circ / RT} = e^{\frac{243,1 \cdot 10^3}{8,3145298}} = e^{98,1} = 4,1 \cdot 10^{42}$ 2

Opgave 5 Tikken tellen**(19 punten)**

□ 21 maximaal 6 punten

□ 22 maximaal 13 punten

·

t (min)	17	29	50	60	76	105	123
N_t	6985	5111	2753	2117	1256	584	351
$\ln N_t$	8,85	8,54	7,92	7,66	7,14	6,37	5,86

· $\ln \frac{N_0}{N_t} = kt \Rightarrow \ln N_t = \ln N_0 - kt$, dus recht evenredig verband 2

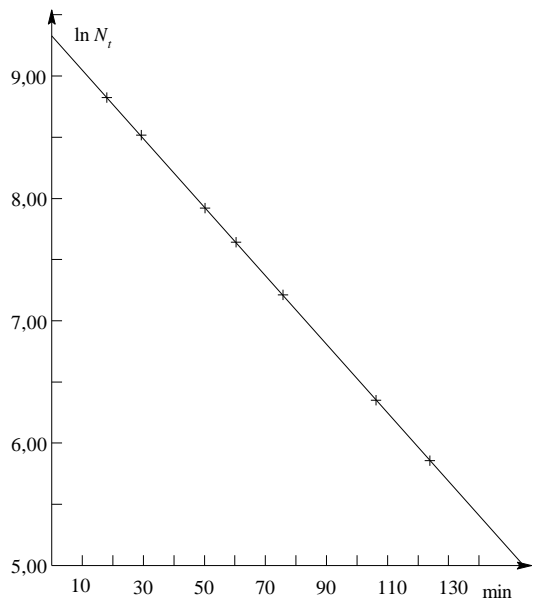
· grafiek juist en nauwkeurig (zie onder) 4

· richtingscoëfficiënt goed afgelezen 2

· extrapoleren naar $t = 0$ levert $\ln N_0 = 9,32 \Rightarrow N_0 = 1,12 \cdot 10^4$ 2

· $k = 0,0281 \text{ min}^{-1}; t_{1/2} = (\ln 2)/k = 24,7 \text{ min}$ 1

(De vervalsnelheid k is gelijk aan de negatieve richtingscoëfficiënt = $\frac{3,32}{118 \text{ min}}$)

Periodiek systeem der elementen met (afgeronde) relatieve atoommassa's en elektronenconfiguraties

groep periode	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
1	1,008 ₁H waterstof 1																		4,003 ₂He helium 2
2	6,941 ₃Li lithium 2,1	9,012 ₄Be beryllium 2,2											10,81 ₅B boor 2,3	12,01 ₆C koolstof 2,4	14,01 ₇N stikstof 2,5	16,00 ₈O zuurstof 2,6	19,00 ₉F fluor 2,7	20,18 ₁₀Ne neon 2,8	
3	22,99 ₁₁Na natrium 2,8,1	24,31 ₁₂Mg magnesium 2,8,2											26,98 ₁₃Al aluminium 2,8,3	28,09 ₁₄Si silicium 2,8,4	30,97 ₁₅P fosfor 2,8,5	32,06 ₁₆S zwavel 2,8,6	35,45 ₁₇Cl chloor 2,8,7	39,95 ₁₈Ar argon 2,8,8	
4	39,10 ₁₉K kalium 2,8, 8,1	40,08 ₂₀Ca calcium 8,2	44,96 ₂₁Sc scandium 9,2	47,90 ₂₂Ti titaan 10,2	50,94 ₂₃V vanadium 11,2	52,00 ₂₄Cr chrom 13,1	54,94 ₂₅Mn mangaan 13,2	55,85 ₂₆Fe ijzer 14,2	58,93 ₂₇Co kobalt 15,2	58,71 ₂₈Ni nikkel 16,2	63,55 ₂₉Cu koper 18,1	65,38 ₃₀Zn zink 18,2	69,72 ₃₁Ga gallium 18,3	72,59 ₃₂Ge germanium 18,4	74,92 ₃₃As arsen 18,5	78,96 ₃₄Se seleen 18,6	79,90 ₃₅Br broom 18,7	83,80 ₃₆Kr krypton 18,8	
5	85,47 ₃₇Rb rubidium 2,8,18 8,1	87,62 ₃₈Sr strontium 8,2	88,91 ₃₉Y yttrium 9,2	91,22 ₄₀Zr zirkonium 10,2	92,91 ₄₁Nb niobium 12,1	95,94 ₄₂Mo molybdeen 13,1	97 ₄₃Tc technetium 13,2	101,1 ₄₄Ru ruthenium 15,1	102,9 ₄₅Rh rhodium 16,1	106,4 ₄₆Pd palladium 18	107,9 ₄₇Ag zilver 18,1	112,4 ₄₈Cd cadmium 18,2	114,8 ₄₉In indium 18,3	118,7 ₅₀Sn tin 18,4	121,8 ₅₁Sb antimoon 18,5	127,6 ₅₂Te telluur 18,6	126,9 ₅₃I jood 18,7	131,3 ₅₄Xe xenon 18,8	
6	132,9 ₅₅Cs cesium 2,8,18, 18,8,1	137,3 ₅₆Ba barium 18,8,2	138,9 ₅₇La lanthaan 18,9,2	178,5 ₇₂Hf hafnium 32,10,2	180,9 ₇₃Ta tantaal 32,11,2	183,9 ₇₄W wolfram 32,12,2	186,2 ₇₅Re renium 32,13,2	190,2 ₇₆Os osmium 32,14,2	192,2 ₇₇Ir iridium 32,15,2	195,1 ₇₈Pt platina 32,17,1	197,0 ₇₉Au goud 32,18,1	200,6 ₈₀Hg kwik 32,18,2	204,4 ₈₁Tl thallium 32,18,3	207,2 ₈₂Pb lood 32,18,4	209,0 ₈₃Bi bismut 32,18,5	209 ₈₄Po polonium 32,18,6	210 ₈₅At astat 32,18,7	222 ₈₆Rn radon 32,18,8	
7	223 ₈₇Fr francium 2,8,18,32, 18,8,1	226 ₈₈Ra radium 18,8,2	227 ₈₉Ac actinium 18,9,2	259 ₁₀₄Rf rutherfordium 32,10,2	262 ₁₀₅Db dubnium 32,11,2	263 ₁₀₆Sg seaborgium 32,12,2	262 ₁₀₇Bh bohrium 32,13,2	265 ₁₀₈Hs hassium 32,14,2	265 ₁₀₉Mt meitnerium 32,15,2										

relatieve atoommassa
atoomnummer Symbol
naam
elektronenconfiguratie

lanthaniden	140,1 ₅₈Ce cerium 2,8,18, 19,9,2	140,9 ₅₉Pr praseodymium 21,8,2	144,2 ₆₀Nd neodymium 22,8,2	145 ₆₁Pm promethium 23,8,2	150,4 ₆₂Sm samarium 24,8,2	152,0 ₆₃Eu europium 25,8,2	157,3 ₆₄Gd gadolinium 25,9,2	158,9 ₆₅Tb terbium 27,8,2	162,5 ₆₆Dy dysprosium 28,8,2	164,9 ₆₇Ho holmium 29,8,2	167,3 ₆₈Er erbium 30,8,2	168,9 ₆₉Tm thulium 31,8,2	173,0 ₇₀Yb ytterbium 32,8,2	175,0 ₇₁Lu lutetium 32,9,2
actiniden	232,0 ₉₀Th thorium 2,8,18,32, 18,10,2	231 ₉₁Pa protactinium 20,9,2	238,0 ₉₂U uraan 21,9,2	237 ₉₃Np neptunium 22,9,2	244 ₉₄Pu plutonium 24,8,2	243 ₉₅Am americium 25,8,2	247 ₉₆Cm curium 25,9,2	247 ₉₇Bk berkelium 27,8,2	251 ₉₈Cf californium 28,8,2	252 ₉₉Es einsteinium 29,8,2	257 ₁₀₀Fm fermium 30,8,2	257 ₁₀₁Md mendelevium 31,8,2	257 ₁₀₂No nobelium 32,8,2	257 ₁₀₃Lr lawrencium 32,9,2

